

Valmöjligheter tränger undan våra möjligheter att välja

Individuella valmöjligheter används som maktteknik för att tränga undan möjligheten att ta beslut tillsammans. Valmöjligheter tränger undan möjligheten att välja. Möjligheten att välja det politiska.

Detta har varit en vanlig taktik bland arbetsgivare och bostadsbolag som sökt medling med enskilda istället för att ta gemensamma beslut, istället för att i förhandling med gemenskapen fastställa vad som ska gälla för alla. Individuella lösningar söndrar gemenskapen.

Upptagenheten med att förhandla fram en lösning på diskrimineringen och orättvisan mot Mig som enskild hamnar i resonans med andra former av individualism: lån, egna hem. Jag vill ju verkligen få en lösning på denna orättvisa! Individuella lösningar på orättvisor mot många tränger undan det gemensamma.

Den enskilda belastas och solidariteten upplöses

Individualiseringen splittrar inte bara gemenskaper, den lägger bördan på den enskilde. Den enskilde belastas med att lösa gemensamma problem, orättvisor och yttre hot. Ifall jag får dålig pension beror det på mina dåliga pensionsbesparningar och värdelösa fondval. Ifall mina barn inte lyckas beror det på vilken skola jag valde åt dem. Eller att jag valde att bo med fattiga och nysvenskar. Ifall jag inte själv lyckas beror det på mitt dåliga val av coach och karriär. Fokus på individuell karriär tränger dessutom undan gemensamma och demokratiska kooperativ. Vi skulle kunna lyckas tillsammans.

Svenska staten splittrar möjliga gemenskaper genom att introducera alltför individuella val: individuellt val av skola för barn tränger undan demokratisering av lokala skolor, individuella val av elbolag tränger undan gemensamma beslut om lokala vindkraftverk.

Individualisering och splittring av gemenskap har accelererat de senaste

åren. Men det har använts länge. Vid husockupationer under sjuttio- och åttiotalet som exempelvis i Haga, Göteborg, så förespråkade ockupanterna att Haga-kulturen skulle bevaras. Haga fick inte rivas och ersättas med betong. Kommunen bejakade detta och gav stränga order till byggbolag att bevara stilen. Sedan erbjöd kommunen invånarna att köpa upp sina lägenheterna, eller behålla sina hyreskontrakt efter ombyggnad. Fint folk hade råd att flytta in medan majoriteten trängdes bort till andra områden. På vissa gator i Haga flyttade upp till 90 procent av de boende. Visst, de var välkomna hit till Hammarkullen! Men husockupationerna i Haga som tycktes ha segrat förlorade genom individualiserad seger.

Gemensamhet kan tränga undan en nationalstat

Det är inte alltid splittra och söndra genom individualisering fungerar. Danska staten försökte sälja ut fastigheter i mikrostaten Christiania till de enskilda som lever i Christiania. Det skulle snabbt splittrat Christiania och skapat en gentrifiering, fint folk hade börjat köpa upp och tränga undan invånarna. Men Christiania har istället valt att äga Christiania gemensamt. Det har lyckats. Medelklassen är fortfarande i minoritet i Christiania. Nu kanske vi inte ser staten Christiania som ett sådant samhälle vi skulle vilja leva, men det kan lära oss något. Deras val av gemensamhet har hindrat Danska staten från att splittra samhället. Christiania regerar fortfarande.

Individualisering splittrar vänster och alternativrörelser

Splittra och söndra genom individualisering har hamnat i resonans med en framväxande politisk individualism. Politisk individualism är föreställningen att individens val att konsumera mindre, mer rättvist och mer ekologiskt löser politiska problem. Genom att undvika att göra motstånd, undvika att konfrontera och intervensera i maktordningar, och istället göra personliga val förväntas solidariteten öka.

Politisk individualism inom vänster och alternativrörelse tränger undan möjligheter till gemensamma beslut. Detta sker bland annat genom att personlig radikalitet hamnar i resonans med hur företag och stater försöker individualisera oss. Deras söndra och splittra genom individualisering

förstärker på ett paradoxalt sätt tron på personlig radikalitet. Och personlig radikalitet förstärker staters och företags individualisering av oss.

Lösningen är att sluta belasta enskilda med världens problem och istället gå ihop. Och tillsammans fokusera på interventioner och gemensamma lösningar.

Här behövs dock en varning. Andra fallgropen vore att försöka lösa problem i allt för stora kollektiv. Detta skapar samma tröghet och frustration som att försöka förändra världen individuellt.

Svärmar av grupper och kollektiv

Istället för att vända oss till totaliteter, eller gigantiska kollektiv, behöver vi snarare organisera svärmar av grupper, organisationer och kollektiv. Ibland kan politiska beslut tas med tre personer, eller i ett kooperativ med ett dussintal anställda, eller i ett bostadsområde med några tusen.

Beslut och byggandet av nya ordningar kan sedan smitta av sig på andra gemenskaper och organisationer. Världen förändras genom smitta som den klassiske sociologen Gabriel Tarde försökte lära oss redan under slutet av 1800-talet. Smitta sker genom intervention, genom att tränga in i en annan organism, och där föröka sig. Smitta uppstår inte genom att vi lever för oss själva, vare sig individuellt eller kollektivt.

Per Herngren

2013 04 14, version 0.1.1

Resonans

Resonans är ömsesidig förstärkning $1+1+1=100$. Resonans uppstår när upprepningar, pulser, börjar dansa eller svänga mot varandra.

Divid och individ

In-divid kommer etymologiskt från odelbar. Personer kan dela med sig av sig själva, så personer är snarare divider, delbara. En individ kan i så fall inte vara en person, Individ är istället en funktion: medlem, röst i omröstning, anställd, konsument, statistisk individ, medborgare, vara. En person kan tilldelas flera individualiteter: medborgare, konsument, inloggningsidentitet och medlem. En

individ har dock inte tillgång till sin person, en individ reducerar istället personen till individ, personen ersätts med en ickeperson.

Referens

Per Herngren, [Glöm att leva klimatsmart](#), 2013.

Tack till Håkan Thörn för användbar motståndsforskning om ockupationerna av Christiania och Haga. Och tack till Bengt Andréasson för reflektion kring paradoxen med att valmöjligheter tränger bort möjligheten att välja.

Leva enkelt - individuell återvändsgränd

Miljöaktivisten Derrick Jensen kritiserar individualistiska lösningar på klimathot vilket har lett till omskakande debatt i USA. Först tar jag upp Jensens politiska argument, sedan hans matematiska uträkningar som visar att ifall alla individer (100%) lydde Al Gores och andras individuella råd så skulle effekten bara bli marginell. Alla citat är från Jensens artikel "Forget shorter showers Why personal change does not equal political change".

Klimatrörelser lägger bördan på individen för att slippa hota makt

Jensen visar att vi har skapat oss två världsbilder som motsäger varandra. Den ena är historisk. Den andra handlar om hur vi idag ska förändra världen. Historiskt förklarar knappt någon politiska förändringar och revolutioner med att de skulle ha berott på individens livsstil. Så hur kan historien suddas ut när vi föreställer oss politisk förändring idag?

"Would any ... person think dumpster diving would have stopped Hitler, or that composting would have end slavery"? "Then why no, with all the world at stake, do so many people retreat into these entirely personal "solutions".[1]

Jensen analyserar hur Al Gores film En obekväm sanning från 2006 lägger hela bördan på individen. Inga förslag i filmen hotar maktordningar.

“An Inconvenient truth helped raise consciousness about global warming. but did you notice that all of the solutions presented had to do with personal consumption - changing light bulbs ... and has nothing to do with shifting power away from corporations, or stopping the growth economy that is destroying the planet?”

Makttekniker i klimatarbetet

Flera olika makttekniker används för att få oss fast i individuella lösningar. En är att vi ges flera valmöjligheter, men vad vi än väljer så förlorar vi i slutändan. Men vi känner oss ändå tvingade att välja. Vi vill så gärna göra något. Att inte välja skulle kännas som ett svek.

“I think part of it is that we’re in a double bind. A double bind is where you’re given multiple options, but no matter what option you choose, you lose, and withdrawal is not an option.”

Den andra makttekniken är att lasta hela den politiska skulden på individen. Klimathotet används för att tynga ner individen istället för att skapa gemensamma möjligheter till befrielse. Denna maktteknik lägger också skulden på de som inte har så mycket resurser eller makt. De som har tillgång till enorma resurser via stat eller företag osynliggörs.

“The second problem - and this is another big one - is that it incorrectly assigns blame to the individual (and most especially to individuals who are particularly powerless) instead of to those who actually wield power”.

Skuldbelägga individen bygger på myter

Två myter används för att tränga in oss i politisk individualism. 1) Att var och en av oss skulle ha orsakat klimathotet. 2) Att vi därför också är lösningen.

“The whole individualist what-you-can-do-to-save-the-earth guilt trip is a myth. We, as individuals, are not creating the crises, and we can’t solve them.”

Aktivistens roll är inte att bli duktig, leva klimatsmart med gott samvete, utan

att konfrontera och montera ner system som hotar liv och vår jord: "the role of an activist is not to navigate systems of oppressive power with as much integrity as possible, but rather to confront and take down those systems."

Inte ens alla individer skulle vara lösning - statistik

Jensen tar upp några uträkningar som visar att ifall alla, hundra procent, följde Al Gores, eller andras, individualistiska klimatråd, så skulle resultatet bara bli marginellt. Individuell konsumtion är bara en liten del av konsumtionen.

"For the past 15 years the story has been the same every year: individual consumption - residential, by private car, and so on - is never more than about a quarter of all consumption: the vast majority is commercial, industrial, corporate, by agribusiness, ... government ... military. So even if we all took up cycling and wood stoves it would have a negligible impact on energy use, global warming and atmospheric pollution."

Även våra hushållssopor står för bara en marginell del av alla sopor. "Municipal waste accounts for only 3 percent of total waste production in the United States."

Jensen betonar att det mycket väl kan vara viktigt att leva enkelt av andra skäl än att det skulle vara politiskt effektivt, eller att det skulle påverka klimatet. Det skulle ju kunna ge oss tid att organisera motstånd. Kronofogden skulle inte bli något hot. Risken för att förlora jobbet skulle inte göra oss lydiga. Lån-till-bank slaveri skulle inte styra våra liv.

"I am not saying we shouldn't live simply. I live reasonably simply myself, but I don't pretend that not buying much (or not driving much, or not having kids) is a powerful political act, or that it's deeply revolutionary. It's not. Personal change doesn't equal social change."

Per Herngren

2013-03-07, version 0.1

Dela gärna statistik nedan som antingen stärker eller motbevisar Derrick Jensens resonemang.

Referens

Derrick Jensen, Forget shorter showers Why personal change does not equal political change, *Orion Magazine*, 2009.

Fotnot

[1] Derrick Jensen, Forget shorter showers Why personal change does not equal political change, *Orion Magazine*, 2009.